

Medborgarmöte

Aneby centralort 2025

Deltagande: Beata Allen, Mikael Fornander, Ida Stenvall, Rosemarie Segersson, Per-Erik Ekström, Michael Wirestam, Sonja Michanek, Lars Skeppås, Carina Nohrs, kommunpolis Mikael Sjöbrink och 10 medborgare från Aneby centralort.

Kommunstyrelsens ordförande Beata Allen och kommundirektör Mikael Fornander alla hälsar välkomna.

Hur mår Aneby?

Kommunfullmäktiges ordförande Beata Allen ger sin bild av kommunens mående. Aneby ligger mitt på höglandet med kort restid till många storstäder med goda kommunikationer via ett flertal transportsätt.

Vi är bra på många saker, och däribland att vi var bästa tillväxtkommun i länet 2024. Vi har Sveriges första kulturreseervat som drar många besökare, södra Sveriges högsta vattenfall och Sveriges enda riktiga gravpyramid. Föreningslivet är stort och vi är stora på de gröna näringarna.

Vi jobbar hårt med samverkan Skola-Näringsliv, 93% av eleverna klarar behörighet till gymnasiet och vi har stark tillväxt på landsbygden, vilket går emot trenden i övriga Sverige.

Ett tryggt samhälle

Kommunpolis Mikael Sjöbrink berättar om trygghetsmätningen i Aneby där invånare har svarat på hur de upplever tryggheten i Aneby kommun. Aneby kommun upplevs på det stora hela som tryggt, och det upplevs tryggare nu än tidigare. Missbruksproblem på offentlig plats finns en viss problematik kring. Förra året upplevde man buskörningar som något större, i år är det ett problem men något mindre. Oron för att bli utsatt för brott är låg. Rädslan för personer i det egna bostadsområdet har dock ökat något. Förra året var man inte alls otrygg när man gick på idrottsevenemang, i år är det en lite större oro gällande detta. Det är viktigt att ta hänsyn till saker som kan påverka när man svarar på enkäten, det kan vara att det pågår en fotbollsmatch med supportervåld på tv:n när man svarar, vilket kan påverka hur man svarar i enkäten. Få av de som svarat på enkäten har blivit utsatt för brott vilket också kan påverka hur man upplever tryggheten. Polisen följer också andra parametrar och trender kring brott och upplevd trygghet för att skapa sig en bild kring hur läget är i Aneby.

Gällande anmälda brott så har antalet sjunkit i år jämfört med samma tidsperiod förra året. Bedrägeribrotten sjunker, vilket troligtvis beror på att människor blivit mer uppmärksamma på den problematiken. Det är dock viktigt att fortsatt vara uppmärksam, för brottslingar hittar ständigt nya vägar.

Någon frågar om trafikbrott är inräknade, och det finns med i statistiken även om det är ett brott som normalt sett inte anmäls av privatpersoner utan är något som upptäcks i polisens kontroller. Någon annan undrar kring mörkertalet där brott inte anmäls och Mikael svarar att man i Aneby generellt sett är ganska bra på att anmäla brott, men att allt inte anmäls. Någon påtalar att polisens närvaro märks i Aneby, och det tycker Mikael är glädjande. Det finns ingen annan anledning till det är att skapa trygghet.

Totalförsvaret

Beredskapssamordnare Ida Stenvall och samhällsbyggnadschef Michael Wirestam berättar om höjd beredskap. Man förväntas som privatperson ha hemberedskap och kunna klara sig i en veckas tid med mat, vatten, värme och någon form av kommunikation. Det kan vara bra att ha kontanter till betalningar och en månadsförbrukning av medicin samt eventuella saker för beredskap för dina husdjur. Kommunen ska klara det de normalt sett ansvarar för, såsom hemtjänst, skola, äldreomsorg, vatten och avlopp, räddningstjänst med mera. Kommunen har även ett informationsansvar för bland annat information till allmänheten.

En fråga gäller betalningssystemen, när det blev ett stopp i möjligheten att ta emot betalningar på en lokal matvaruaffären så stängdes butiken. Var inte det ett bra tillfälle att ta emot kontanter? Jo, det kan det vara. Nifa ska starta ett beredskapsråd där alla deltagare vill jobba brett och ha med fler aktörer, alla i kedjan från jord till bord. På 80-talet hade staten beredskap med matlager för alla invånare i tre år, det finns inte idag. Någon frågar om man kan kräva att butikerna tar emot kontant betalning under en kortare tid? Kan det vara att andra myndigheter förhindrar detta när de kräver in redovisning? Det är på gång med samarbete med lokala näringslivet där kommunen och näringslivet ämnar skriva ett beredskapsavtal med hjälp av Nifa, regionen och Länsstyrelsen.

Någon frågar om Anebybornas behov av att kunna transportera sig. Hur ser beredskapen ut för att kunna transportera sig? Det är upp till individen att tänka igenom detta. Det rekommenderas att var och en kanske har en dunk med bränsle hemma, precis som i övrig hemberedskap, särskilt om man bor på landsbygden. Kommunen är fortsatt ansvarig för sina transporter såsom skolskjuts och annat. Kommunen kommer behöva prioritera sina egna transporter även om kommunen arbetar för en dialog med staten och näringslivet.

Gällande skyddsrum så berättar Ida att vi har få och små skyddsrum. Det beror på att Aneby inte är ett militärstrategiskt mål. Skyddsrummet finns i en källare i ett flerbostadshus i centralorten. Större källare och andra likande utrymmen kan också fungera som skyddsrum. I foldern som skickades ut till alla hushåll för ett år sedan påtalas att ett dike eller under en bro kan vara tillräckligt bra. Tänk ”säkert nog”, även om det är bättre med skyddade utrymmen. Se broschyr Om krisen eller kriget kommer. Har man inte sparat den så är kan man hämta gratis exemplar på Blåjushuset eller biblioteket.

Någon påtalar att vi har en stor brytpunkt i stamnätet. Det ligger i Nässjö men det är nära. Krigets lagar säger att man inte får slå mot civila mål, men de följs inte alltid.

Framtidens äldreboende

Kommundirektör Mikael Fornander berättar om att kommunen utför en förstudie gällande särskilt boende för äldre, rehabilitering och korttidsenhet. Bakgrunden är att det finns behov av att utreda behovet för att säkerställa en långsiktigt hållbar äldreomsorg i Aneby kommun. Det görs en behovsanalys utifrån demografiska förändringar och man vill säkerställa att man tillvaratar tidigare erfarenheter, strategiska mål och nytänkande lösningar. Målsättningen är att dimensionera och utforma platserna eller lägenheterna rätt, samt att optimera förhållandena utifrån verksamhetens behov.

Befolkningen i Aneby, liksom nationellt, blir äldre och andelen ungdomar och personer i arbetsför ålder minskar. Eftersom vi blir allt äldre så är det sannolikt att demenssjukdomarna kommer öka, vilket ställer andra krav än de som finns idag. Allt mer sjukvård kommer också utföras i hemmet och det måste beaktas.

Det finns också en ny socialtjänstlag som säger att socialtjänsten ska ställa om för att bli mer lättillgänglig, preventiv och förebyggande, jämlik och jämställd samt i högre grad kunskapsbaserad.

Omställningen kräver nya tankesätt, och det är där kommunen står just nu. Viktiga fokusområden i förstudien är hur identifierade behov för målgruppen bäst tillgodoses, välfärdsteknik och digitalisering samt om det är mest kostnadseffektivt att bygga om eller bygga nytt. På sikt behöver även behovet av ett trygghetsboende utredas.

Förstudien beräknas vara klar att redovisas för kommunstyrelsen i juni 2026.

Någon vill skicka med att det vore trevligt att se lite folk när man sitter på boendet och att det därför vore trevligt om boendet ligger nära centrum.

Vad kännetecknar Aneby?

Näringslivsansvarig Carina Nohrs berättar att man ska börja arbeta med ovanstående fråga. Aneby kommun kommer tillsammans med en konsult, näringslivet, civilsamhället och övriga aktörer ta fram ett platsvarumärke och en varumärkesstrategi för Anebys hela geografiska yta. Det handlar om att hitta platsens själ, att formulera ett löfte till de målgrupper vi vill tala till. Det som görs och sägs på vår plats är det som gör platsen attraktiv, och lojaliteten till platsen byggs genom engagemang och samverkan. Vi kan ofta se det när ett yttre hot nalkas, till exempel om en byggnad eller plats ska rivas eller förändras, då går folk ofta ihop och enas för att förhindra det och bevara platsen. Projektet pågår fram till våren 2026 och då är det tänkt att Aneby kommun har en varumärkesstrategi. Målet med platsvarumärket är att bidra till en mer enhetlig bild av Aneby, locka besökare, få inflyttning och företag att etablera sig och därigenom också höja vår kompetensförsörjning.

Med platsutveckling menas att man skapar en attraktiv plats för besökare, boende, företag och investerare. Man utgår från platsens specifika utmaningar och behov och formulerar ett löfte till sina målgrupper och ser till att leverera på det.

Många aktörer är involverade i att arbeta med platsattraktion så som kommunen, näringsliv, arbetsgivare, fastighetsägare, besöksnäringen och inte minst civilsamhället och eldsjälarna.

Hur vi talar om vår plats, att vi talar om den och att vi säger bra saker är en viktig del i detta eftersom det bygger en stolthet för vår kommun och vår plats.

Utvecklingsplaner

Michael Wirestam, samhällsbyggnadschef berättar kort om två pågående detaljplanearbeten som syftar till att förbättra planberedskapen i centralorten. Den ena är belägen på kommunens mark i Vittarydsområdet. Där planeras ett bostadsområde i befintlig skogsmark. Området är tänkt att erbjuda ett naturnära boende, där tomterna har minst en sida vänd mot skogen och där gatorna är lite vindlande för att bryta siktlinjer så att området blir intressant att promenera i. I planarbetet har det framkommit att en del av marken nyttjas flitigt av skolelever på raster och för pedagogik, samt närboende för rekreation. För att bevara områdets rekreativvärden så har en stor del av det ursprungliga planområdet avsatts som naturmark och ska inte bebyggas.

Det andra planområdet ligger på ömse sidor skogsgatan, uppdelat i tre partier. Tanken är att området ska erbjuda centrumnära bostäder med fina vyer.

Gator i tätorten

Michael Wirestam visar en bild över väghållare i gatunätet i tätorten och den stor del av gatorna ägs av Trafikverket. Trafikverket ska titta på kommunens föreslagna trafiksäkerhetshöjande åtgärder på ett flertal ställen i tätorten, vid korsningen Grännavägen och Jönköpingsvägen, gång- och cykelöverfarten över väg 132 mot Skärsjö udde samt en gång- och cykelpassage på Storgatan norr om Tomtebogatan. Så sent som idag har Trafikverket meddelat att de beviljar delfinansiering av belysning av cykelvägen ut mot Skärsjö samt två hastighetssänkande åtgärder på Lommarydsvägen.

Någon frågar gällande cykelvägar där dessa upplevs som väldigt dåliga. Det är hål, träd och andra hinder. Just i exemplet var det Trafikverkets väg, där har kommunen inte rådighet. Kommunen påtalar att många åtgärder gjort de senaste åren och att nätet förbättrats, men kan konstatera att det finns mer att göra.

Någon undrar gällande avrinningen av dagvatten, vem som ansvarar för det på gatorna kontra trädgårdarna. Vattnet från Trafikverkets gator leds ner i ett eget system. Det är dubbla system.

Någon undrar gällande fyrstoppskorsningen, vad som är avsikten med den. Kommunen testade detta för ett antal år sedan. Man kan fundera om det är relevant, men kommunen har nu sökt för trafiksäkerhetsåtgärder på aktuella gatan. Någon påtalar att många struntar i detta och att det inte fyller sin funktion.

Bättre grönområden!

Planarkitekt Sonja Michanek berättar lite om grönskans positiva effekter i samhället och berättar lite om kommunens ambition med att utveckla och förbättra våra grönområden. En målbild skulle kunna vara att göra gatorna grönare och skapa lummiga parker där det idag är gräsytor utan särskilt höga värden. Kompetenser inom plan, barn och utbildning samt tekniska avdelningen har samverkat kring att förbättra våra skolgårdar, och Sonja berättar att Sunhults förskolegård har förstorats och asfalt har tagits bort och istället planterats med träd och buskar. Dessa kommer förhoppningsvis om några år bilda ett fint krontak som erbjuder barnen solskydd, skönhet och material till lek och lärande. Kommunens förhoppning är att samtliga skolgårdar ska ses över och att grönskan ska utökas där behov finns. Just nu tittar kommunen på Savannens förskola och hoppas att vi kan få till en samverkan där. En annan enkel och effektiv åtgärd är att plantera lökar på kommunens gräsytor. Den första gräsytan som fick lökar är ytan vid resecentrum, på ömse sidor järnvägen. Planteringarna görs vartannat år på landsbygden och vartannat år i centralorten, och nästa år är det centralortens tur. Inför detta så ska mötesdeltagarna få välja vilken mix av lökar de önskar, och valt föll på en mix av krokusar i olika färger.

Möt vår skolchef!

Rosemarie Segersson berättar att vi har fem skolor på landsbygden, där tre är belägna i tätorterna. I Sverige och i Aneby föds färre barn, vi har gått från ganska höga nivåer. I Aneby förds flest barn på landsbygden, och det påverkar planeringen av lokaler för skolor och förskola. Skolan i Vreda byggs för tillfället ut, för där finns ett behov av större lokaler.

Skolorna jobbar mycket med värdegrund, trygghet och studiero. En stor del i det är arbete mot kränkningar, och även om de flesta kränkningar enligt statistiken sker på skolgården, i korridoren eller i klassrummet så sker en del av dessa kränkningar utanför skoltid på nätet och på sociala medier. Att bli utsatt för kränkningar på nätet och på sociala medier har en stor påverkan på eleverna, för det är ofta väldigt jobbigt att gå skolan när eleven vet att klasskamraterna sett det material som spridits. För många är det stigmatiserande, och eleverna vill ofta inte berätta om att något sådant skett för lärare och andra vuxna. Skolorna jobbar hårt med den här problematiken, men även föräldrar och andra vuxna behöver vara delaktiga i att motverka kränkande behandling på nätet.

I Aneby finns nu ett skolsocialt team som jobbar med att barn och unga ska komma till skolan. Det som tidigare kallades ”hemmasittande” kallas nu för ”problematiske skolfrånvaro”. I Aneby är detta ett väldigt begränsat problem, men det skolsociala teamet fortsätter att arbeta med det eftersom vi inte vill hamna där.

Kommunens öppna fritidsverksamhet består av dels Fritidsgården som har öppet torsdagar med tid för ungdomar i mellanstadieåldern på eftermiddagen och kvällstid för högstadieåldern. För ungdomar i årskurs 4–6 är det ca 50–70 ungdomar per gång och för ungdomar i årskurs 7–9 ca 20–25 ungdomar. Kommunen bedriver lovverksamhet på alla skollov, simskola på sommaren samt simlek under terminerna för mindre barn i samarbete med Aneby gymförening. Varje vecka anordnas också idrottsskolan om är ett samarbete med kommunens olika föreningar. Kulturskolan har just nu 238 elever i sin verksamhet och ca 100 ungdomar står i kö. Kulturskolan har registrerat sig för fritidskortet men har i dagsläget ingen möjlighet att utöka sin verksamhet för att ta emot fler. Fritidskortet innebär att man får ett ekonomiskt stöd för att betala avgiften till aktiviteten.

Skolan hade ett mycket bra resultat i år med en hög andel behöriga till gymnasiet i jämförelse med övriga Sverige och kommunens elever placerar sig högt både avseende behörighet till yrkesprogram, meritvärde och andel elever som klarat alla betyg. Kommunen ingår i en samverkan med grannkommunerna för att våra elever ska ha samma möjligheter som unga i grannkommunerna att välja olika utbildningar och gymnasier. Flest elever går på Holavedsgymnasiet, därefter Eksjö gymnasium och Per Brahegymnasiet. Det går bra för gymnasieeleverna, de har mycket bra studieresultat.

Någon frågar om högskolorna, det är lätt att unga flyttar in till storstäderna när de börjar på högskola. Hur ligger det till med det? Studerande, även vuxna, kunde tidigare få pendlingsbidrag om de bor kvar i Aneby,

men det togs bort under en period av dålig ekonomi i kommunen. Frågan har tagit upp om att återinföra det, men inget beslut kring detta finns i nuläget.

Avfall

Per-Erik, chef för Amaq, berättar om det senaste inom avfallshantering. I framtiden ska det räcka att gå till sitt sopkärl för att lämna sina förpackningar till sortering och snart ska alla i Sverige kunna sortera sina förpackningar vid sin bostad. Bakgrunden är enkel: vi behöver bli bättre på att ta hand om våra resurser. I dag eldas mycket av våra förpackningar upp – trots att de hade kunnat bli nya produkter igen. För att ändra på det har regeringen lagt en ny lag från 2027, alla kommuner ska samla in förpackningar fastighetsnära, alltså direkt vid bostaden. Det ska vara lika lätt att återvinna som att slänga. Här i Aneby tar vi det första steget våren 2026, då får villor och fritidshus sitt nya kärl (kärl 2) med ett fack för plastförpackningar och ett för pappersförpackningar. Det är ett steg mot att göra det lätt att göra rätt.

Nästa steg blir flerbostadshusen där planeringen är igång. Samtidigt utreder Amaq hur glas- och metallförpackningar ska kunna samlas in vid villor och fritidshus. Målet är att alla, oavsett hur man bor, ska ha möjlighet att sortera direkt hemma.

Varje förpackning som återvinns betyder att mindre nytt material behöver tillverkas. Det sparar energi, minskar utsläpp och gör att vi använder det vi redan har smartare.

Det har varit mycket på kretsloppsgården på senaste. Därför har öppettiderna förlängts med en timme från 13.00 till 14.00. Personalen på kretsloppsgården får beröm för sitt fina arbete. Finns frågor kring avfall så är man välkommen att kontakta kundservice.

Någon undrar varför trädgårdsavfall är inhägnat nu för tiden. Det är ett krav från länsstyrelsen och syftar till att förhindra spridningen av invasiva arter. En annan fråga är om man kan sätta upp kameraövervakning vid återvinningsstationerna för att minska nedskräpningen. Tyvärr dumpas mycket där. Man tittar på att sätta upp kameror på de mest utsatta platserna, men inget är beslutat än. Statinerna kommer finnas kvar för skrymmande förpackningar. Någon undrar om det inte finns möjlighet att ha något som man kan platta till kartonger och plast med. Per-Erik menar att dessa förmodligen inte skulle få vara kvar hela någon lång tid.

Någon undrar om det finns möjlighet att beställa avhämtning vid speciella tillfällen då alla inte kan ta sig till återvinningen. När det gäller vitvaror så finns den tjänsten, den kallas för extra budning. Per-Erik säger att om man ringer kundtjänst så borde det gå att ordna.

Övriga frågor

Någon undrar om stinsbostaden, den är tillhåll för ungdomar och den förfaller. Arbetar kommunen med detta? Michael svarar att ja, kommunen har kännedom om detta och anser att det behöver ordnas. Den ska antingen rivas eller säljas och förädlas.

En annan kommentar rör asfalten på Sunhults skolgård där frågeställaren menar att en del tycker om asfalten och att han själv lekte där som ung. Sonja svarar att pedagogerna har fått visa vilka ytor barnen leker på och att de varit positiva till de förändringar som gjorts. De lekar som leks där under skoltid finns det fortsatt gott om ytor till, så de ska inte påverkas negativt. Det är möjligt att större barn som är där efter skoltid nyttjar ytorna på annat sätt, och även om det är bra att även de kan använda ytorna så måste skolgården först och främst utformas efter de behov som finns hos skolbarnen.

En boende på Skärsjö undrar om lupiner och om det finns möjlighet att samla upp klippet när man klipper dessa efter att de går i frö, och på så sätt hindra spridning? Sonja tar med frågan tillbaka till tekniska avdelningen men påpekar att rekommendationen är att klippa innan växten hunnit bilda frön. Efter mötet har tekniska avdelningen svarat att lupinerna slås när tekniska släntklipper och att klippet inte samlas in.